

Heykele rekor fiyat

İsviçreli sanatçı Alberto Giacometti'nin "Yürüyen Adam" adlı heykeli 104.32 milyon dolara alıcı bulurken,

bütün dünyada düzenlenen müzayede lerde en yüksek fiyata satılan sanat eseri olarak rekor kırdı. Sotheby's müzayede evinden yapılan açıklamada, "Bu fiyat, bir sanat eserine verilen en yüksek fiyat oldu" denildi. Alıcının kimliği açıklanmadı.

Denizlili ustaya dünya hazinesi ödülü

Denizli'de köy çalgıcısı muamelesi gören; ancak Avrupa'nın hakkında filmler yaptığı Hayri Dev, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO) tarafından "Yaşayan İnsan Hazinesi" ödülüne layık görüldü.

UNESCO tarafından 2003 yılında kabul edilen, Türkiye'nin 2006 yılında taraf olduğu Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi kapsamında kültürel mirasın belli unsurlarını yeniden yaşatarak yorumlayan bilgi ve beceriye yüksek düzeyde sahip olan, Türkiye'den seçilen 7 kişi içerisinde yer alan Hayri Dev, 2008 yılında "Yaşayan İnsan Hazinesi" olarak değerlendirilmişti. Denizli'de geleneksel kültürün önemli kollarından biri olan "Çam Düdüğü" alanında yurt içinde ve yurt dışında yaptığı çalışmalarından dolayı Hayri Dev'e Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay tarafından imzalanan "Teşekkür Belgesi" verildi. Yaşayan İnsan Hazinesi Kültürel Miras Taşıyıcıları ödülünü almaya hak kazanan Hayri Dev, verilen ödülünden dolayı çok gurur duyduğunu, yaptıkları mesleğin çok eskiye dayandığını söyledi. Kendi yazdığı ve bestelediği türkülerini kendine has oyununu üniversitelerde öğrenmek amacıyla kendisinden görüntü aldıklarını kaydeden Dev, Karaman Kırı diye tabir edilen türkülerin kendisinden sonra da gençler tarafından yaşatılacak olmasından dolayı mutlu olduğunu ifade etti.

Öykü

Anımsadıkça/ sadık Aytekin

Üzerinden uzun zaman geçti. Gönderici adresi, "41 DBG, Hamborn str.42, West Deutschland" idi. Mektup bu ardeste ikamet eden "misafir işçiler"den İhsani Yurtsever tarafından, Dikmen Caddesi 166/6- Dikmen-Ankara ardesinde oturan üniversite öğrencisi Yusuf Yurtsever'e yazılmıştı. "Cigerparem" diye başlıyordu mektup ve ayrılık-hasret duygularını ifade eden cümlelerle devam ediyordu. Mektubun bir yerinde 150 Mark para gönderildiğine dair not düşülmüştü. 150 Mark o yıllarda bir öğrencinin rahat geçinebilmesi için yeterli bir paraydı. Bir bölümünü kiraya veriyor, geri kalanıyla okul araç gereçlerini, yiyecek-içecek-giyecek ihtiyaçlarını karşılıyordu. İhsani Yurtsever çocuklarını hiçbir zaman darda bırakmamış, ihmal etmemişti.

Altı kişi bir arada kalıyorlardı. Üç oda, büyükçe bir ara salon, mutfak, banyo-wc, genişçe bir daireyi kiralamışlardı. Sabah güneşi pencerelere vurur, aydınlatır ve ısıtırdı. İçme ve kullanma suyunun yetersizliği ise büyük bir sorun oluşturuyordu. Su çok düzensiz akıyordu. Katlara çıkması neredeyse olanaksızdı. İkinci katta oturmalarına rağmen, musluklardan suyun aktığına iki yıl boyunca tanık olmamışlardı. Bordumdaki musluktan tazyikli aktığında ise, apartman sakinleri sıraya giriyor, evlerinde bidon, kova, tencere vs gibi su konacak kab adına ne varsa, doldurmaya çalışıyorlardı. Buna rağmen ihtiyacı gidermek mümkün değildi ve yakın bölgedeki birkaç kuyudan su çekmek için de çaba göbstermeleri gerekiyordu. Kuyu sularının sağlıklı uygun olmadığını bilmelerine rağmen çaresiz kullanıyorlardı. Ara sıra içtikleri de oluyordu. Bahar aylarında yağmur suyunun karışmasıyla bulanıyorlardı. Kanalizasyon sızıntılarıyla karıştığını ise çok sonraları öğreneceklerdi. Ama iş işten geçmişti. Semtin diğer sakinlerinin başına gelen onların da başına gelmiş; kanalizasyon sızıntılı, mikroplu kuyu sularını içmiş ve kullanmışlardı. İnsan soyunun zorunluluklar, gereklilikler ve ihtiyaçlar burgacında başına neler geleceğini, önceden ve birebir bilmek ne yazık ki mümkün değildi. Arasına mide ağrıları çektikleri, ishal oldukları olmuştu ama bunu başka nedenlere bağlamışlardı.

Yine de yerlerinden memnundular. Bekar ve öğrenci olanların bu gibi evleri kiralamaları, sonraki yıllarda olduğu türden henüz güçleşmemiş olsa da, kolay sayılmazdı. O koşullarda böylesi bir daire buldukları için şanslı sayılmayacaklardı. Komşularıyla herhangi ciddi bir sorun yaşamamışlardı. Genellikle sessiz-sakin sayılırlardı. Ders kitapları dışında, bulabildikleri ve arkadaşlarından temin ettikleri çeşitli kitapları okuyor, politik-ideolojik düzeylerini geliştirmeye çalışıyorlardı. Arasına saz eşliğinde türkü söyledikleri, efkar dağıttıkları da oluyordu. Sokakların, alanların, işletme ve fabrika çevrelerinin asker kaynaklığı, sıkıyönetim koşullarıydı. Bir arada kalan bekar ve öğrencilerin "potansiyel suçlu" sayıldığı; kuşkucu bakışların en fazla gençlerin üzerine yöneltildiği koşullardı. Bitişik dairelerden birinde bir sivil polis memurunun oturduğunu öğrenmişlerdi. Polis memuru büyük olasılıkla istihbarat elemanıydı. Arasına eşi ve tek kız çocuğuyla birlikte güne bakan balkonlarında kahvaltı yapıyor ya da bazı akşam üzerleri çay keyfi çıkarıyorlardı. Sık aralıklarla eve gelmiyordu. İstihbari bilgi toplamak için bir yerlere gidiyor, bir yerlerde kalıyor olmalıydı. Dikkatli olma zorunluluğu duyuyorlardı.

Semahat hanım genç, güzel ve hareketliydi. Yusuf ve arkadaşları, onu arasına evinin kapısı aralıklı iken, gecelikte ya da vücudunu cömertçe sergileyen trasparan giysiler içinde gördüklerinde, utanıp bakmadan geçiyorlardı. Kaytan Ali bir sabah, bakkal dükkanına peynir, yumurta, ekme almaya gidip gelirken, onu kapıda yarı çıplak görmüş, utancından elinin içiyle gözlerini kapayarak geçip gitmişti.

Dikmen-Keklik Pınarı-Sokullu bölgesi o yıllarda imara yeni yeni açılıyordu. Ara sıra bu geniş boş alanlarda gezintiye çıkıyor, geldikleri yörelerin havasına benzer havayı soluyor, rahatlamaya çalışıyorlardı. Yaban armut-

larını, kaysı ağaçlarını, bodur meşelikleri ve çeşit-çeşit tarla bitkilerini seyrediyor, onlardan yayılan 'enfes' kokuları soluyarak hasret gideriyorlardı. Bu boş arazi(ler)de özgürce gezilebilir bağıra bağıra türkü söyleyebildikleri için de ayrıca mutluydular. Şahnur Apartmanı'ndaki bu dairede üç yıl kaldılar. Siyasal görüş ayrılıkları ilişkilerini zedelemeye, hemşehrilik ve arkadaşlık bağlarını çözmeye başlıyordu. Altı kişiydiler. Aralarından ikisi politikadan fersah fersah uzak duruyorlardı. Aşırı bencillikleriyle de aykırı duruyorlardı. Önce onlarla yollarını ayırdılar. İkinci öğrenim yılının yarıyıl tatilinde Hüseyin ve Mehmet evden ayrılarak kendilerine daha yakın buldukları "suya sabuna dokunmayanlar"la birlikte başka evlere yerleştiler. Geride kalan dört kişinin dördü de "eylemci gruplar"ın etki alanında idiler. Ulusal-dinsel devlet baskısının yarattığı tepkilerin gençlik kuşaklarını muhalif eylem ve hareketlerin odağına ittiği bir yöreden gelmişlerdi. Siyasal duyarlılıkları artmakla kalmamış; sorunlara yaklaşım ve çözüm yöntemleri üzerine düşünceleri de giderek farklılaşmıştı. Tartışmaları sertleşmiş, kırıcı olmaya başlamıştı. Ders yılı bitiminde evi boşaltmaya karar verdiler.

Yusuf, 60'lı yılların ikinci yarısından itibaren politik sorunlarla daha fazla ilgilenmeye başlamıştı. Evde, lise öğrenimi görmüş amcasından kalma çeşitli romanlar, şiir kitapları vardı. İlkokulun dördüncü-beşinci sınıfında okurken, bu kitapları karıştırmaya, karıştırırken de okumaya başladı. Önceleri anlamakta zorluk çekiyordu. Yazılanları okuduğunda ise, merakı giderek artıyordu. Nazım Hikmet'in iki-üç şiir kitabını, V. Hugo'nun Sefiller'i ni, M. Zevako'nun "Pardayanlar"ını, Hz. Ali'nin Faziletname'sini bu yıllarda okudu. Lise yıllarında bunları yeniden okuması gerektiğini düşündü ve sonuncusu hariç diğerlerini yeniden okudu.

Ortaokul yıllarında, eve gelen Akşam ve Cumhuriyet gazetelerini, özellikle de bazı makale yazarlarını takip etmeye başlamıştı. Lise yılları daha da hareketli geçti: kavgalar ve kimisi siyasal gerekçeli olan çeşitli eylemler, okul boykotları. TİP'in çalışmalarında yer alan öğretmen, avukat, zanaatkar ve gençlerle arkadaş olmuştu. TİP bünyesindeki tartışmaların gençlik kitlelerine yansımalarıyla birlikte, hangi tarafta yer alacağı konusunda zorlanmadan ve tereddüt etmeden safını belirledi. TİP'i pasifizm ve parlametarizm ile suçlayan ve "daha radikal bir çizginin izlenmesi"ni savunan kesim içinde yer aldı. Dikmen'deki dairede, ve ardından kiraladığı yeni öğrenci evinde, tartışmalar artık "reformizm, revizyonizm, parlamentarizm, fokoculuk, ..." vs sözcük ve kavramlarının bolca yer aldığı söylemlerle sürdürülüyordu. Evleri "Anıt-kabir" ile "Sevda Parkı" arasında bir yerde idi. Akasyaların, selvi ağaçlarının, sarmaşıkların hem renk verdiği hem de serinlik getirdiği o küçük parka yakın olan bu evde ikibuçuk yıl kaldılar.

İhsani Yurtsever, 1930'lu-40'lı yıllarda ilkökul eğitimi görmüştü. El yazısı, insanı hayrete düşürecek kadar düzgün ve okunaklı, cümleleri kurallıydı. Almanya'ya işçi olarak geldiği 1965 yılı öncesinde Amasya, Malatya ve Elazığ illerinde işçi olarak çalışmıştı. İzin günlerinde, eşini ve çocuklarını görmeye geldiğinde, getirdikleri arasında elma varsa, Amasya'dan, kaysı varsa Malatya'dan, 'orcik' varsa Elazığ'dan geldiğini, bu kentlerin özelliklerini ve işçilik yaşamını az-çok bilenler anlayabilirlerdi. Gurbet ellerde çok zorlanıyordu. Ayrılık üzerine ne kadar acılı-hüzünlü türkü varsa; onların en dokunaklı olanlarını, -nasıl olmuşa-, öğrenmişti. Bir aralar bu hüznü türkülerden bazılarını okuduğu kaseti dinlemişti. "Çeken bilir ayrılığın derdini" sözleriyle başlayan türküyü öyle içten, öyle yanık söylemişti ki, dinlediğimizde göz yaşlarımızı bastırmayı başaramamıştık. O türküyü İhsani Yurtsever gibi okuyan bir başkasıyla bugüne kadar karşılaşmadım.

West Deutschland'da önce inşaat işlerinde, sonra bir ara madende çalıştı. İş her iki durumda da "ağır iş" kategorisindeydi. Bir keresinde raylarda tren altında kalmasına ramak kalmışken, son anda kendini yana atarak kurtulmuştu. Dini inançları güçlü sayılmazdı, ama riya, yalan, haram, nefret ettiği ve hatta en çok korktuğu, tehlikeli gördüğü şeylerdi. Kimi önyargılara da sahipti. Almanya'da kaldığı 7 yıl süresince hiç domuz eti yemedi. Domuz etine bulaştığını tahmin ettiği diğer yiyecek ve malzemelerden de uzak durdu. Arkadaşları "kadına gittiler", o "günah" dedi, nefse hakim olmanın erdemiyile davranmaya dair öğütler verdi. "Eline-beline-diline" felsefi anlayışından aktarmalar yaparak onları iknaya çalıştı.

* * * * *

Aylardan Şubat'tı. Yusuf bir toplantıya katılmış, toplantı sonrasında üzerine sinen ağır sigara kokularından kurtulmak için banyo yapmış, ardından Ankara Bahçelievler Emek Mahallesi'ne; dayı evine gitmek için yola çıkmıştı.

Zili, aralıklarla uzun uzun çaldı. Ancak kapıyı açan olmadı. Evi uzak bir semtteydi. "Bir süre sonra gelirler" diye diye bir saate yakın bekledi. Gelen olmayınca ayrıldı. Otobüse bindi ve orta sıralardan birine oturdu. Bir süre sonra, arka sıralardan kendisine laf atıldığını, küfredildiğini duydu. Bir ara kim olduklarını anlamak için ardına baktı. 7-8 kişilik bir faşist gruptu. Bir kaç dakika geçmişti ki hemen arkasındaki koltuklara gelip oturdular. İki tanesi ise hemen yanında ayakta durdular. Ön sıralardan birinde oturuyor olsa, kapı açıldığında bir hamle yapıp dışarıya çıkabilir, bir saldırıdan kurtulabilirdi belki. Şimdiyse, buna olanak yoktu. Ön tarafta birkaç yolcu vardı. Olanlara ilgisizdiler. Gençliğin öz güveni ve biraz da pervasızlığıyla laf atmalara karşılık verdi.

Beşevler bölgesi o yıllarda faşist saldırıların, kalles pusuların en yoğun olduğu bölgelerin başında geliyordu. Gazi Eğitim Enstitüsü'nde ve Fen Fakültesi'nde, öğretim üyelerinin önemlice bir kesiminin sağ görüşlü olmalarından yararlanarak ve polisle işbirliği içinde örgütlenmişlerdi. Mücadele içinde öne çıkanları özel hedef olarak belirliyor, onları etkisiz bırakarak geniş gençlik kesimlerine korku salarak yanlarına çekmeye çalışıyorlardı.

Öldürme tehditleri uzun süredir devam ediyordu. Pusuya düşmemek ve tek yakalanmamak için çaba gösteriyor, ancak bunu her zaman başarma olanaksızlığını da biliyordu. Nitekim bir süre önce, yanındaki arkadaşıyla birlikte pusuya düşürülmüş, ölümcül yaralar almış, ilerici-demokrat doktorların özenli çabalarıyla ölümü atlattı. Faşistler şimdi yeniden fırsat bulmuş olmanın sevincini yaşıyorlardı. Tandoğan Meydanı'na geldiklerinde, bir hamlede ön kapıya koştu. Yerinden kalkarken, sağlı sollu tekme tokat saldırmışlar, ancak daha ileri gitme olanağı bulamamışlardı. Arkasından inmeye çalışırlarken, otobüs soförünün, korkarak, ancak ilımlı ifadelerle, "hepiniz gençsiniz birbirinize karışmayın" türünden sözlerini duydu. Yolun karşı tarafına geçip, tersten giden arabalardan birine atlayarak uzaklaşmayı düşünmüştü. Trafik hızlıydı ve arada demir trabzanlıklar vardı. Ardından koşuyorlardı. Bir anlık tereddütten sonra, hızla yolu ortaylayarak, arabaların keskin korna sesleri arasında, yolu doğrudan geçmeye koyuldu. Aradaki demirden atlayarak karşı yola geçti. Saldırganlardan sadece birini ardsıra gelebilmişti. Diğerleri yoğun trafiğe ve ara demirlerin engeline takılmışlar, geride kalmışlardı. Ardından ateş edilmiş, ancak isabet ettirilememişti. Neredeyse bir ticari taksinin altında kalıyordu. Şoför küfrederek yavaşladı. Yavaşlar yavaşlamaz da ön kapıyı açarak içeri atladı ve hızla sürmesini rica etti. Soför 'Doğulu'lara benziyordu. Nerelisin hemşehrim diye sordu. Diyarbakırlı olduğunu söyleyince tereddütsüz şekilde, ben de, ben de o taraf lardanım. Faşist saldırıyla karşılaşım. Kaçıp kurtulmaya çalışıyorum dedi. Adının Mücteba olduğunu söyleyen taksi şoförü, ara geçitlerden birine saparak yolu değiştirdi. Saldırıyı atlattı.